

**Materiál „Posilování efektivity vnějších ekonomických vztahů a využití kapacit zastupitelských úřadů ČR v zahraničí v souvislosti s COVID-19“**

## Obsah

<b>1</b>	<b>Obecná část.....</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Pilíře rekonstrukčního balíčku .....</b>	<b>6</b>
2.1	Informace a příležitosti .....	6
2.2	Podpora zastupitelských úřadů.....	7
2.3	Rozvoj společného nástroje financování ekonomické diplomacie .....	7
2.3.1	Projekty na podporu ekonomické diplomacie (PROPED) .....	8
2.3.2	Projekty na podporu ekonomických aktivit v zahraničí (PROPEA) .....	9
2.3.3	Navýšení ekonomických expertních místních sil.....	10
2.4	Nástroje pro zlepšení vízových a konzulárních služeb.....	11
<b>3</b>	<b>Finanční dopady .....</b>	<b>12</b>

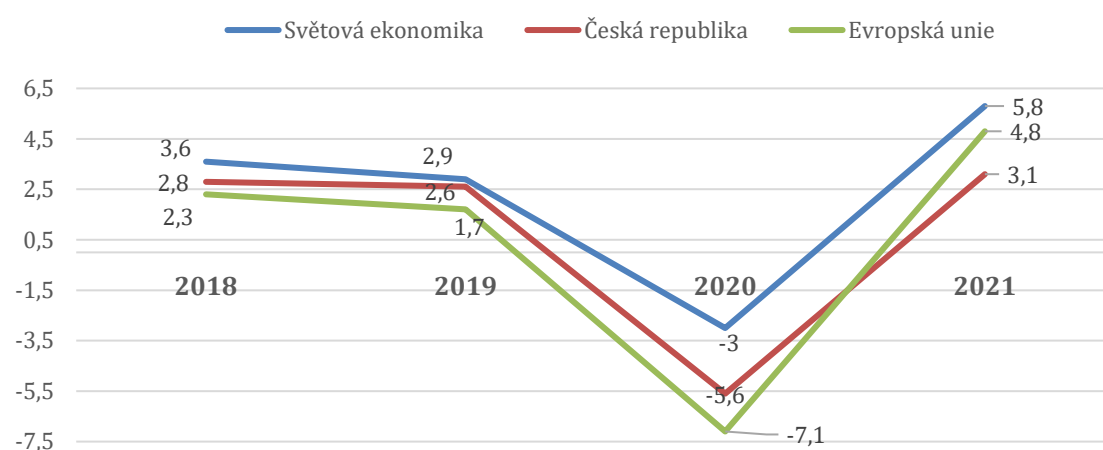
## 1 Obecná část

Světová ekonomika je v roce 2020 silně zasažena rozšiřující se pandemií nemoci COVID-19 způsobenou novým typem koronaviru. Výrazně utlumeny a zmrazeny jsou jednotlivé ekonomiky, pohyb zboží, osob, odběratelsko-dodavatelské řetězce i zahraniční obchod. Přijímaná opatření a jejich doprovodné efekty vyvolají v řadě zemí hlubokou ekonomickou recesi, která svou intenzitou předčí finanční krizi z roku 2008. Toto ukazuje také podnikatelská nálada v průmyslu a službách, která je již nyní na úrovni roku 2009, tj. období po pádu banky Lehman Brothers.

Česká republika samozřejmě není výjimkou a téměř jistě se recesi nevyhne. První modely odhadují meziroční propad hrubého domácího produktu České republiky o 5–8 %. K nejhlubšímu poklesu by mělo dojít v oblasti zahraničního obchodu a u investic do fixního kapitálu. Nižší by měla být i spotřeba domácností.

Globální ekonomika se dle predikcí Mezinárodního měnového fondu v roce 2020 propadne o 3 %. Nejvyšší změnu zaznamenají vyspělé ekonomiky, které meziročně klesnou o 6,1 %. To potvrzují i hospodářské výsledky zemí Evropské unie za první čtvrtletí 2020.

Graf: Růst HDP ve vybraných zemích mezi roky 2018–2021, %.



Zdroj: MMF, MF

Vzhledem k vysokému zapojení České republiky do globálních výrobních a dodavatelských řetězců je vývoj ve vnějších ekonomických vztazích pro české hospodářství zcela zásadní. Česká ekonomika je extrémně otevřená, což dokládá i vysoký podíl zahraničního obchodu na hrubém domácím produktu, který v roce 2019 činil necelých 80 %. Podíl zaměstnanců pracujících v odvětvích přímo či nepřímo navázaných na vývoz je v České republice 52 %, což je více než dvojnásobek světového průměru.

Kriticky zasažený bude také turistický průmysl. Agentura CzechTourism nechala v dubnu 2020 od společnosti Economic Impact vypracovat Analýzu modelových dopadů světové pandemie koronaviru (COVID-19) na odvětví cestovního ruchu v ČR. Byly zpracovány 3 modelové varianty - „červen“, „září“ a „leden“. Všechny tři varianty předpokládají zásadní propad návštěvnosti a spotřeby a následně předpokládají postupné zlepšování situace po uvolnění realizovaných

restriktivních opatření. Předpoklady variant se liší v čase uvolňování těchto opatření. Variantu „červen“ lze také označit za variantu střední, variantu „září“ za pesimistickou a variantu „leden“ za velmi pesimistickou.

Z analýzy vyplývá následující:

- V loňském roce se celková spotřeba za služby cestovního ruchu vyšplhala na 300 miliard korun. To jsou peníze, které domácí i zahraniční návštěvníci utratili za ubytování, jídlo, dopravu nebo vstupy do památek, na sportoviště a do kulturních a podobných zařízení.
- Pokud se povede rozpohybovat cestovní ruch před prázdninami (varianta „červen“), přijde ekonomika o 142 miliard Kč a do státního rozpočtu přiteče o 60 miliard Kč méně. V této variantě hrozí i ztráta 80 tisíc pracovních míst v cestovním ruchu.
- Varianta, která počítá s oživením cestovního ruchu až v září, po skončení hlavní turistické sezóny, predikuje propad spotřeby cestovního ruchu o více než 200 miliard Kč, propad příjmů státního rozpočtu o 85 miliard Kč a ztráta 140 tisíc pracovních míst v cestovním ruchu.
- více než osm tisíc pracovních míst může podle nejmírnější modelové varianty „červen“, která předpokládá postupné uvolňování opatření do konce května, přijít Karlovarský kraj. O téměř šest tisíc pracovních míst Jihomoravský a o čtyři tisíce Jihočeský kraj.
- Z průzkumu dále vyplývá, že největší propady ve spotřebě cestovního ruchu budou kromě Prahy právě v Karlovarském a Jihomoravském kraji, které mají hned po Praze největší procento přenocování zahraničních turistů. Praha a Karlovarský kraj navíc svou specifickou nabídkou oslovují především zahraniční hosty a je otázkou, zda se jim podaří tento výpadek nahradit domácími návštěvníky.

Celosvětová zdravotní krize, která se postupně změnila v krizi hospodářskou, bude mít zásadní vliv na globální ekonomiku a její budoucí vývoj. Očekávaný propad v mezinárodním obchodu se zbožím bude v roce 2020 dle Světové obchodní organizace v rozmezí 13–32 %. Pro rok 2021 je projektován opětovný nárůst, lze však očekávat značnou změnu trendů v oblasti vnějších ekonomických vztahů. Jedná se především o deglobalizaci, zesílení regionalizace a s nimi spojené lokalizace zahraničního obchodu a výroby. Rovněž jde o změny na poptávkové straně, které budou vyplývat jak z příslibných vládních investic na oživení ekonomiky, tak z proměn priorit jednotlivých zemí a většího důrazu na vybrané sektory typu zdravotnictví, bezpečnost nebo digitalizace.

Pro Českou republiku mohou tyto trendy v praxi znamenat především vznik nových obchodních bariér a růst restrikcí na mezinárodní úrovni. Bariéry ve volném obchodě mohou být nově rovněž aplikovány na obory, které byly doposud volně obchodovatelné. Míříme do nelehké doby a na zahraničních trzích lze očekávat větší podporu věnovanou domácímu průmyslu a větší ingerenci států do vybraných segmentů. Vzhledem k významu zahraničního obchodu pro českou ekonomiku bude proto podpora vnějších ekonomických vztahů v „pokoronavirové“ době jedním z klíčových a strategických úkolů.

Ekonomická recese s sebou zároveň přináší nové požadavky na služby poskytované českým podnikatelům v zahraničí. Je třeba počítat s větším objemem poskytované asistence a s většími nároky na kvalitu služeb. Jedná se ale zároveň o možnost využít ekonomickou krizi jako příležitost k přechodu od statického k dynamickému pojetí ekonomické diplomacie včetně proaktivního rozvoje sítě ekonomické diplomacie a pružným přesunům kapacit. V praxi to znamená co nejlépe reagovat na aktuální potřeby. Česká republika se v tomto směru inspirovuje úspěšnými zeměmi v zahraničí, které se již vydaly ověřenou cestou dynamického modelu. Řešení koronavirové pandemie jednoznačně ukázalo, že Česká republika se řadí mezi země, které umí řešit průřezová témata a že vnější ekonomické vztahy jsou příkladem týmového přístupu v zahraničí.

Z uvedených důvodů je nezbytné reagovat a upravit nástroje a služby zastupitelských úřadů ČR v zahraničí pro české podnikatele tak, aby si české firmy udržely a dále posilovaly působení na zahraničních trzích. Zároveň nabývá na významu mapování změn globální poptávky a hledání nových příležitostí pro české firmy na zahraničních trzích, které se mohou generovat v různých sektorech strategického významu. Z hlediska domácí ekonomiky je dále stěžejní podpora inomingové turistiky do ČR a odvětví kreativního průmyslu s důrazem na dopady na kraje ČR.

**Ministerstvo zahraničních věcí ČR (MZV) předkládá balíček opatření pro „Posilování efektivity vnějších ekonomických vztahů a využití kapacit zastupitelských úřadů ČR v zahraničí v souvislosti s COVID-19“ (dále jen „Rekonstrukční balíček“). Rekonstrukční balíček obsahuje opatření cílená na zvýšení flexibility a dynamiky při podpoře českých ekonomických subjektů v zahraničí. Reaguje na aktuální témata a změny v globální poptávce ve smyslu poskytování informací o vznikajících příležitostech, zlepšuje nabídku služeb zastupitelských úřadů a rozšiřuje aktivity v rámci Společného nástroje financování ekonomické diplomacie. Rekonstrukční balíček navazuje na Nouzový balíček MZV schválený vládou dne 18. března 2020.**

MZV flexibilně reaguje na aktuální požadavky českých firem i rezortů státní správy. Jedná se o společnou aktivitu, do které jsou zapojeny rezorty, agentury a hlavní podnikatelské svazy a asociace (Hospodářská komora ČR a Svaz průmyslu a dopravy ČR), tj. subjekty, které se v různé formě spolupodílí na ekonomické diplomacii České republiky. Do spolupráce jsou prostřednictvím společných aktivit MZV, podnikatelských svazů a asociací také co nejvíce zapojeny kraje České republiky.

Rekonstrukční balíček navazuje na další programy podpory ekonomiky schválené vládou a pomůže formou cílené a konkrétní podpory v zahraničí nejen udržet stávající obchodní vazby a vztahy, ale také rozvíjet nové. Mimo jiné pomůže prezentovat a posilovat odvětví, která byla zasažena krizí způsobenou onemocněním COVID-19 formou cílených služeb a prezentací příležitostí v zahraničí v oblasti služeb, kreativního průmyslu, cestovního ruchu, konferenční turistiky a dalších.

Rekonstrukční balíček je připraven především na základě principu poskytování bezplatných služeb, primárně s využitím kapacit stávající zahraniční sítě a s minimálními dodatečnými nároky na státní rozpočet. Využívá stávající funkční nástroje a nenavysouvá administrativní náklady na koordinaci daných aktivit. MZV a síť zastupitelských úřadů je prodlouženou rukou České republiky v zahraničí a její kapacita může být směřována k plnění priorit jednotlivých rezortů v rámci vnějších ekonomických vztahů.

## 2 Pilíře rekonstrukčního balíčku

### 2.1 Informace a příležitosti

Pro udržení a rozvoj mezinárodních obchodních vztahů je důležité mít aktuální a přesné informace ze zahraničních trhů. Tyto unikátní informace jsou českým podnikatelům primárně poskytovány prostřednictvím Jednotné zahraniční sítě. Důležitým momentem k takto poskytovaným informacím je také možnost využívat analytické informace poskytované databázemi v kombinaci s ověřenými zdroji přímo v dané zemi. Takové informace jsou pro českou podnikatelskou veřejnost nezastupitelným prvkem pro podnikatelské aktivity s přesahem do zahraničí.

MZV také připravuje pro české podnikatele sektorové regionální analýzy. V roce 2019 například vznikly analýzy k Malajsii a Vietnamu zaměřené na trh s environmentálními technologiemi a Saudské Arábii a Ománu zaměřené na trh se zdravotnickými technologiemi a prostředky. V roce 2020 a následujících letech MZV plánuje ve spolupráci s akademickým sektorem a podnikatelskými asociacemi vytvořit minimálně čtyři analýzy ročně. Náklady na vznik analýz jsou částečně financovány z projektu ÉTA Technologické agentury ČR (TA ČR). V souvislosti se současnou situací a zvýšenou potřebou komplexních sektorových regionálních analýz MZV plánuje zajistit další analýzy i nad rámec projektu TA ČR.

Současná situace ukazuje také potřebu většího využití digitálních platforem, ať se jedná o již existující nástroje či vznik nových nástrojů (platformy na poskytování online seminářů). MZV díky online platformám také nově organizuje webové diskuze a online konzultace českých podnikatelů se zaměstnanci zastupitelských úřadů ČR v zahraničí. Ty mohou i do budoucna flexibilně doplňovat nabídku různých teritoriálních i sektorových seminářů a s minimálními náklady zprostředkovávat témata i pro menší skupiny podnikatelské veřejnosti.

Zejména v současné situaci, kdy se informace a stav věcí mohou měnit každý den a kdy není vždy možné si informace osobně ověřit, je důležité mít kvalitní informace z ověřených a důvěryhodných zdrojů. Informace se týkají jak aktuálních omezení pro cestování a s tím spojených opatření (např. v průběhu jara uzavřené hraniční přechody do Německa, nutnost průjezdu nákladní dopravy Chorvatskem s policejní kolonou, zákazy vstupu cizinců na území některých států), hygienická opatření pro dovoz zboží (např. potvrzení o bezinfekčnosti, nutnost opustit zemi do 24 hodin od příjezdu, potvrzení o pracovním vztahu řidiče k zaměstnavateli) či o změnách legislativy spojených s obchodní výměnou (např. zrychlená procedura certifikace zdravotnického materiálu akutní potřeby ve Velké Británii či naopak zákaz vývozu léků ze země ve velkém, zrušení veškerých importních cel na chirurgické masky a respirátory v Turecku, zákaz vývozu zdravotnického materiálu ze Spojených států či zákaz vývozu některých potravin z Ruska).

V souvislosti s epidemií koronaviru celosvětově dochází ke značné proměně poptávky a změně národních prioritních sektorů. Národní vlády redefinují perspektivní sektory, do kterých v následujícím období budou vlády investovat a které budou rozvíjet. Tyto sektory nebudou pouze přímo navázány na současnou epidemii (např. zdravotnictví či digitální průmysl), ale očekává se také zaměření na sektory, které pomohou pozvednout národní ekonomiky (infrastrukturní projekty). Proto je nezbytné zprostředkovávat českým podnikatelům tyto aktuální příležitosti. MZV v létě 2020 vydá přehled, který bude shrnovat tyto příležitosti v jednotlivých zemích jako reakci na "post-COVID" situaci. Dokument bude informovat o ekonomické situaci a stimulačních balíčcích v

daných zemích a kombinovat je s vybranými příležitostmi a unikátními informacemi od zastupitelských úřadů. Publikace bude pravidelně aktualizována dle vývoje ve světě.

## **2.2 Podpora zastupitelských úřadů**

V důsledku dopadů pandemie COVID-19 lze zároveň mimo jiné očekávat možné posilování vlivu státu v jednotlivých zemích, což bude často spojováno s možnými objemnějšími podpůrnými finančními programy. V návaznosti na tuto skutečnost by bylo dobré více posílit nabídku služeb zastupitelských úřadů směřující k asistenci a podpoře při jednání typu B2G a G2G s cílem podpořit české firmy a instituce v jejich snaze získávat nové partnery.

Je nutné se zaměřit na vyhledávání nových teritoriálních a sektorových příležitostí a v reakci na aktuální situaci poskytovat podporu firmám a dalším institucím v hledání řešení problémů spojených s horší prostupností hranic, ztíženou logistikou a narušenými dodavatelsko-odběratelskými řetězci. Role vyhledávání příležitostí je díky ztížené možnosti firem cestovat nyní ještě posílena. Pro zvyšování elektivnosti je nutné více používat dostupné on-line nástroje, které umožní hospodárnější přístup ke službám státu. Zároveň částečně překonává problém cestovních omezení.

V souvislosti s posilováním role státu v obchodních vztazích narůstá v rozvojovém světě i význam zapojení do zahraniční rozvojové spolupráce. Nástroje MZV a České rozvojové agentury jako Program B2B, program na podporu rozvoje platform „Posilování kapacit platform nestátních subjektů pro rozvojovou spolupráci“, účelově vázané dary a program Záruka zahraniční rozvojové spolupráce připravený ve spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a.s. nabývají na významu v pomoci českým firmám při pronikání do rozvojových zemí.

Firmy pod vlivem rychle se měnících trhů a firemního prostředí nyní více než dříve poptávají prověřování zahraničních firemních partnerů, a to jak stávajících, tak potenciálních. Klíčové je pomoc s verifikací velkého množství potenciálních partnerů pro české subjekty s přihlédnutím na fakt, že hospodářská situace zahraničních subjektů se mohla rapidně změnit. Finanční ukazatele o daných subjektech z veřejných zdrojů mnohdy nejsou dostatečně, dostatečně aktuální ani podrobné. Proto je nutné ve vyšší míře využívat speciální globální databáze firem, včetně těch, které jsou schopny poskytnout informace o finančním zdraví subjektu a spolupracovat s Exportní garanční a pojišťovací společností, a.s.

## **2.3 Rozvoj společného nástroje financování ekonomické diplomacie**

Společný nástroj financování ekonomické diplomacie České republiky (dále také „Společný nástroj“) je systém společného financování ekonomické diplomacie, do něhož jsou od roku 2017 vedle MZV zapojeny další rezorty a instituce a jehož prostřednictvím jsou koncentrovány finanční prostředky státu na podporu ekonomické diplomacie České republiky. Fungování systému je založeno na jasně vymezených rolích všech participujících institucí a transparentních pravidlech.

Administraci Společného nástroje zajišťuje MZV jako koordinátor vnějších ekonomických vztahů a k tomuto účelu MZV využívá síť zastupitelských úřadů v zahraničí a dalších kapacit, které má k dispozici. Participující institucí je správce kapitoly státního rozpočtu zapojený do společného nástroje. V roce 2020 jsou

participujícími institucemi kromě MZV také Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo obrany, Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo zdravotnictví a Národní úřad pro kybernetickou bezpečnost. S odkazem na sjednaná ujednání o principech a zásadách spolupráce mezi MZV a rezorty je snahou v reakci na současnou situaci maximálně flexibilně využívat finanční prostředky na všechny financovatelné aktivity společného nástroje, tj. projekty na podporu ekonomické diplomacie, služby místních sil, marketing v zahraničí, a také projekty na podporu ekonomických aktivit v zahraničí. Společný nástroj je cesta k maximální racionalizaci rozpočtu na projekty a aktivity v zahraničí, přičemž implementace projektů a aktivit zůstává v rukou gestorů, tj. partnerů projektu. Jejich role se může pružně a rychle měnit či posilovat podle aktuálních priorit. V tomto smyslu jde o zcela unikátní nástroj.

S cílem maximálně podpořit české firmy na zahraničních trzích a zároveň v reakci na situaci způsobenou pandemií COVID-19 je třeba posílit stávající velmi dobře fungující systém Společného nástroje. Mezirezortní koordinační skupina v rámci Společného nástroje flexibilně reaguje na témata jednotlivých ministerstev v rámci vnějších ekonomických vztahů a je zásadním a funkčním koordinačním nástrojem aktivit sektorových rezortů.

Dle společných požadavků rezortů mohou být v rámci Společného nástroje iniciovány praktické akce, které reagují na potřeby v jednotlivých sektorech. Snahou těchto aktivit je dosažení maximální synergie v nabídce služeb státu v zahraničí, např. v oblastech propagace kreativního průmyslu, vědy a výzkumu, zdravotnictví, obrany atd. V praxi to umožní navýšení časových možností zástupců státu pro podporu podnikatelů v zahraničí.

### **2.3.1 Projekty na podporu ekonomické diplomacie (PROPED)**

Projekty ekonomické diplomacie (PROPED) jsou jedním z klíčových nástrojů ekonomické diplomacie České republiky, který pomáhá českým firmám při vstupu na zahraniční trhy. PROPED představují jedinečnou příležitost pro vytvoření nových kontaktů, prezentaci výrobků a služeb a nabídku českých komplexních řešení zahraničním partnerům.

PROPED mohou mít podobu semináře, prezentace, konference, kulatého stolu, incomingové mise, workshopu, účasti českých firem na výstavách a veletrzích apod. Roční rozpočet státních finančních prostředků na realizaci cca 300 projektů na podporu ekonomické diplomacie přesahuje 50 milionů Kč.

Další postupný kvalitativní rozvoj nástroje PROPED by měl probíhat formou zapojování dalších rezortů (Ministerstva životního prostředí, Ministerstva kultury, Ministerstva dopravy atd.) do spolupráce s cílem posilování možností nabídky služeb státu v nových perspektivních sektorech jako jsou například kreativní průmysl, environmentální technologie, digitální průmysl či rozvoj chytré dopravy.

MZV v reakci na současnou situaci klade daleko větší důraz na využívání online nástrojů, které budou využívány při přípravných a koordinačních jednáních s firmami či pro vlastní semináře a prezentace. Záměrem je co nejvíce klást důraz na samotná jednání a maximálně efektivně propojovat projekty na podporu ekonomické diplomacie s dalšími aktivitami společného nástroje, tj. službami místních sil, marketingem a s projekty na podporu ekonomických aktivit v zahraničí (např. v propagaci českého piva, jehož produkci koronavirová krize výrazně postihla).



S cílem částečně nahradit podnikatelské mise, které není za současné situace možné realizovat, je nově možné skrze síť zastupitelských úřadů prezentovat partnerům v zahraničí komplexní nabídku českých řešení online (např. nabídka řešení AVDZP cílená na dlouhodobý rozvoj zdravotnického sektoru, posilování jeho kapacit a přípravu na budoucí krizi). Tyto online prezentace, které provedou ekonomičtí diplomaté na vybraných zastupitelských úřadech v zahraničí, mohou být v budoucnu zaměřené také na vybrané další sektory (digitální technologie, kreativní průmysl, nanotechnologie atd.).

### **2.3.2 Projekty na podporu ekonomických aktivit v zahraničí (PROPEA)**

Důvody pro rozšíření nástrojů jsou očekávané protekcionistické tendence ve světě a s tím spojené tlaky na lokalizaci výroby a posilování netarifních bariér v zahraničním obchodě s řadou možných dopadů na české podnikatele a vzájemné ekonomické vazby (technické a netechnické bariéry, včetně právních, účetních, logistických atd.). Tato situace bude generovat nové potřeby, na které bude potřeba rychle a kvalifikovaně reagovat.

#### **2.3.2.1 PROPEA**

MZV v roce 2019 ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR a Svazem průmyslu a dopravy ČR spustilo nástroj na podporu ekonomických aktivit v zahraničí (PROPEA). Dne 18. března 2020 program PROPEA schválila vláda ČR jako součást Nouzového balíčku MZV.

Cílem nástroje PROPEA je usnadnit českým firmám vstup na náročné zahraniční trhy, snížit rizika, která jsou s tímto vstupem spojená a posílit zde jejich trvalou přítomnost. Firmy mohou využít například asistenci při zakládání pobočky v zahraničí, vypracování business plánu či zahájení výroby v místě.

Program PROPEA pomáhá českým firmám rovněž s řešením aktuálních problémů způsobených pandemií COVID-19. Zkušenosti lokální experti v zahraničí pomáhají českým firmám zajistit kontinuitu obchodních styků a řešení logistických a jiných problémů spojených s mimořádnými opatřeními přijatými v souvislosti s pandemií COVID-19. V době omezení pohybu osob mohou firmám pomoci zajistit i osobní styk a dohled nad jejich aktivitami v místě.

Prostřednictvím projektů PROPEA mohou české firmy využívat služeb místních podnikatelských expertů v zahraničí, které jsou pro ně cenově zvýhodněné a představují doplněk k individuálním službám, které jim poskytují zastupitelské úřady a agentury CzechTrade a CzechInvest v zahraničí. Z rozpočtu PROPEA je dotováno 70 % ceny služby, přičemž zbylých 30 % představuje spolufinancování firem.

V roce 2020 byl program schválen pro následujících 10 zemí: Bosnu a Hercegovinu, Čínu, Indii, Japonsko, Maroko, Mexiko, Mongolsko, Peru, Velkou Británii a Vietnam. Cílem je postupně rozšířit program PROPEA do dalších cca 40 zemí.

#### **2.3.2.2 PROPEA+**

MZV zároveň připravuje nový program PROPEA+, který bude fungovat bez teritoriálního omezení paralelně s nástrojem PROPEA. Zatímco program PROPEA je zaměřen na poskytování základních okruhů služeb podnikatelské podpory na zahraničních trzích, cílem programu PROPEA+ je posílení flexibilní sektorové

specializace pro náročnější služby v linii jejich oborového zaměření. Oba programy mají ambici zabezpečit rozšiřování sítě ověřených a spolehlivých partnerských subjektů v zahraničí, které budou poskytovat profesionální služby pro rozvoj vzájemných ekonomických vztahů.

I v tomto ohledu bude zásadní spolupráce s Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Asociací malých a středních podniků, sektorovými svazy a sdruženími při implementaci programu.

Záměrem PROPEA+ je poskytnout českým podnikatelům a institucím maximální flexibilitu při využívání příležitostí ve světě. Systém financování formou společného nástroje je transparentní a umožňuje pružně a rychle reagovat na případné měnící se potřeby.

V rámci PROPEA+ mohou poskytovatelé služeb v zahraničí také lépe reagovat na specifické požadavky rezortních partnerů a jejich klientů (např. se zajištěním potřebných certifikací pro prodej zdravotnických prostředků, registrace dovozu českých potravin v zahraničí, oborově-sektorové analýzy trhů či pomoci při zpracování žádostí o podpůrné tituly na společné projekty českých a zahraničních subjektů ve třetích zemích). Služby budou firmám nebo oborovým svazům a sdružením poskytovány prostřednictvím zastupitelských úřadů, a to na základě rámcových smluv, které příslušný zastupitelský úřad uzavře s jednotlivými poskytovateli služeb (např. specialisty v oboru registrace a certifikace) a budou moci být využity flexibilně v průběhu roku.

### **2.3.3 Navýšení ekonomických expertních místních sil**

Trendem, jenž lze vypočítat v rámci zahraničních služeb jiných států, je větší počet specializovaných místních pracovníků. Tento trend je logický, protože náklady s vysláním diplomata do zahraničí jsou spjaté s nutností proplácet zvýšené životní náklady českých pracovníků. Zaměstnání místních sil je průměrně šestkrát levnější než vyslání plnohodnotného diplomata (v návaznosti na teritorium může tento rozdíl být až desetinásobek). Taková místa na zastupitelských úřadech jsou obsazována kvalitními kandidáty, kteří se vyznají v obchodně-ekonomické agendě či sektorových agendách jako je věda a výzkum či zdravotní technologie. Systém je také velmi flexibilní, protože lze místa jednoduše rušit a převádět do jiných zemí, případně měnit zaměstnance na základě změny sektorových priorit.

#### **2.3.3.1 Posílení kapacit ekonomických expertních místních sil**

Kvalitní výkon ekonomické diplomacie v zahraničí je nutně spjatý s kapacitou zastupitelských úřadů poskytovat kvalitní služby českým firmám. Zastupitelské úřady zaměstnávají místní síly, které pracují v nediplomatických funkcích a zajišťují úkoly v rámci obchodně ekonomického úseku. V roce 2017 byla vytvořena speciální kvalifikovaná kategorie "expertní ekonomická místní síla", která je efektivním a relativně levným nástrojem pro podporu českých podnikatelů na zahraničních trzích. V současné chvíli má Česká republika k dispozici pouze 68 expertních ekonomických místních sil. MZV proto počítá s jejich postupným navyšováním z 68 v roce 2020 na cca 80 v roce 2021 až na cílový stav 120 v roce 2022.

#### **2.3.3.2 Sektorově zaměřené ekonomické místní síly**

Od roku 2021 by měly na vybraných zastupitelských úřadech na nediplomatických funkcích v rámci obchodně ekonomického úseku také působit sektorově zaměřené

místní síly. Cílem opatření je rozšíření a zkvalitnění nabídky specializovaných, sektorově zaměřených služeb pro naplňování rezortních priorit vlády ČR a efektivní podpora českých subjektů v zahraničí. S odkazem na dobré zkušenosti s tímto systémem ze zahraničí by měly sektorově zaměřené místní síly působit na vybraných zastupitelských úřadech například v sektorech zdravotnictví, zemědělství, energetiky, vědy a výzkumu, digitální agendy, cestovního ruchu a případně dalších.

V sektoru zemědělství existují tyto místní síly od r. 2018 a jejich ekonomické přínosy v podobě sjednaných kontraktů vysoce převyšují náklady. Rozšíření sítě ekonomických expertních místních sil o sektorově zaměřené specialisty má návaznost na postupně aktualizované portfolio poskytovaných služeb pracovníky obchodně ekonomických úseků na zastupitelských úřadech, a také na nové sektorové příležitosti specifikované mimo jiné v aktualizované Mapě oborových příležitosti v daném teritoriu.

## **2.4 Nástroje pro zlepšení vízových a konzulárních služeb**

V návaznosti na zkušenosti z fungování konzulární služby během krize způsobené nemocí COVID-19 se jako nezbytné projevilo nutné posílení kapacity konzulárního operačního centra (call centra) pro řešení krizových situací v zahraničí a poskytování informací velkému okruhu osob prostřednictvím mnoha komunikačních platform. MZV plánuje vytvoření robustního technologického řešení, které by MZV umožnilo být technologicky připraveno na obdobné situace. Nedávná situace přiměla MZV k úvahám o radikálnějším posunu k digitalizaci služeb občanům ČR v zahraničí, neboť v době krize nebylo možné většinu agend pro občany řešit. Jako možné řešení se nabízí posílení role IS datových schránek v jednotlivých agendách. V letošním roce MZV rovněž hodlá přednostně dokončit projekt online plateb za konzulární služby, který už je testován v pilotním projektu. Projekt by měl být rozšířen na více zastupitelských úřadů, než bylo původně plánováno, a to i z hygienických důvodů, abychom omezili manipulaci s hotovostí.

Rovněž vízová politika je nástrojem pro udržení a rozvoj mezinárodních obchodních vztahů. Pandemie zdůraznila potřebu většího využití digitálních platform, které by i v případě silných restriktivních epidemiologických opatření ve třetí zemi umožnily výjimečné digitální podání žádosti o vízum významným obchodním partnerům, kteří jsou konzulátu osobně dobře známi (s výjimkou žadatelů, kteří musí nově odevzdat biometrické údaje). Asistence českým firmám zahrnuje také zprostředkování vízového procesu pro zahraniční pracovníky (např. PROGRAM Ukrajina). Urychlenému řazení těchto žadatelů do režimu pracovní migrace by napomohla digitalizace uzlu na MZV mezi garanty těchto režimů a zastupitelskými úřady. Nelze též opominout oblast cestovního ruchu a tedy i českého turistického průmyslu, kterému může významně napomoci zvýšená efektivita vízového procesu a komfort žadatelů o víza; toto se ovšem v delším časovém horizontu neobejde bez náhrady stávajícího vízového IT systému, který je již značně zastaralý, novým systémem splňujícím moderní technologické standardy. Pro realizaci všech uvedených možností digitalizace je ovšem nutno zajistit odpovídající kapacitu kombinující odbornost v oblasti IT s odborností vízovou (např. formou IT experta s důkladnou znalostí vízového procesu určeného výhradně pro vývoj uvedených digitálních nástrojů).

### 3 Finanční dopady

Prostředky vyčleněné na podporu ekonomické diplomacie a výkon ekonomické agentury na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí se vrací do státního rozpočtu prostřednictvím intenzivnější ekonomické aktivity českých firem na zahraničních trzích, což se odráží v příjmu firem a zvyšování zaměstnanosti v ČR. Export a české zahraniční investice dnes tvoří nezanedbatelnou součást HDP a zaměstnávají značnou část aktivní populace (dle odhadů až 80 % pracovníků je zaměstnáno v exportních firmách). Multiplikačními efekty pro ekonomiku jsou podpora místních výrobních podniků i sektoru služeb, zaměstnanecké multiplikátory, příp. tok peněz zpět do státního rozpočtu formou daní.

V rámci rozpočtu na rok 2020 je možné relokovat nevyužité prostředky z prvního pololetí roku 2020 z aktivit PROPED a připravit tak náběh nových nástrojů od roku 2021. Rozpočet je složen z alokací jednotlivých rezortů, které přispívají do Společného nástroje. Tento funkční systém lze využívat i nadále pro sdílené projekty a služby. Díky zvýšenému důrazu na využívání online nástrojů dojde k úspoře financí a efektivnějšímu nakládání se státními prostředky.

Společné financování je cestou k násobení zdrojů a tím efektivnějším a racionálnější způsobem využití státních prostředků pro potřeby byznysu, rozvoje národního hospodářství a podporu českých ekonomických zájmů ve světě. Jednotlivé aktivity a projekty přitom zůstávají v rukou gestorů (jednotlivých rezortů), které rozhodují o jejich alokaci za asistence zastupitelských úřadů v zahraničí. Systém je flexibilní a prostředky mohou být dynamicky upravovány a relokovány z jednotlivých nástrojů na jiné. V tomto smyslu se jedná o zcela unikátní řešení.

#### Předpokládaný rozpočet na roky 2021 až 2023

	2021	2022	2023
<b>Výdaje financování ekonomické diplomacie</b>			
PROPED, PROPEA*	100 000 000	120 000 000	140 000 000
Sektorové expertní místní síly v zahraničí*	20 000 000	30 000 000	60 000 000
Expertní ekonomické místní síly v zahraničí**	80 000 000	100 000 000	100 000 000
Celkem	200 000 000	250 000 000	300 000 000

\* hrazeno v rámci Společného nástroje

\*\* hrazeno z rozpočtu MZV